

1865.

N^{is} 16, 17.

Berednings-Utskottets Utlåtanden och Memorial.

N:o 16.

Memorial, angående Sekreterarebefattningen hos Herrar Stadsfullmäktige och Utskottet.

Som den tid af ett år, hvarunder den hos Herrar Stadsfullmäktige och Utskottet anställde Sekreterare blifvit till denna befattning förordnad, med nästkommande Mars månad tilländagår, får Utskottet till Herrar Stadsfullmäktige hemställa:

att den nuvarande Sekreteraren måtte förordnas att äfven der-
efter tills vidare berörda befattning utöfva, mot åtnjutande af
enahanda arfvode som hittills.

Stockholm den 4 Februari 1865.

N:o 17.

**Memorial, angående hyresersättning åt den ene af de hos
Herrar Stadsfullmäktige och Berednings-Utskottet an-
ställda vaktbetjente.**

En af de hos Herrar Stadsfullmäktige och Utskottet anställda betjente, Vaktmästaren W. Reinemer, har anhållit, att utöfver nuvarande arfvode, 600 rdr rmt om året, bekomma någon hyreshjelp; och då bemäde Vaktmästares tjenstgöringsskyldighet, bestående i uppsättning å Berednings-Utskottets lokal hvarje helgfri förmiddag, kallelsers meddelande till Herrar Stadsfullmäktiges och Utskottets sammanträden och uppvaktning under desamma, anskaffande af vederbörandes underskrift å expeditioner, m. m., icke lemna honom någon viss tid under dagens lopp fri från göromål och till följd häraf näppeligen medgifver honom att på annat håll skaffa sig för lifsuppehållet behöflig tillökning i inkomster utöfver dem, han, såsom nyss nämndt är, för närvarande åtnjuter, har Utskottet i anledning af ansökningen och i betraktande deraf, att utaf de hos Sundhets-Nämnden antagne Vaktmästare, hvilkas göromål icke torde vara på långt när så trägna, den ene åtnjuter 400 rdr och fri bostad, ansett sig böra hemställa:

att Vaktmästaren Reinemer måtte, jemte nuvarande arfvode, tillvidare tillerkännas såsom hyreshjelp ett årligt belopp af 200 rdr rmt.

Stockholm den 4 Februari 1865

Berednings-Utskottets Utlåtanden och Memorial.

N:o 18.

Memorial, angående val af ledamöter och suppleanter uti innevarande års Bevillningsberedningar i hufvudstaden.

Med anledning af Öfverståthållare-Embetets skrifvelse den 4 innevarande månad, får Berednings-Utskottet anhålla, det Herrar Stadsfullmäktige ville utse ledamöter och suppleanter uti de Bevillningsberedningar i hufvudstaden för innevarande år, hvilka, jemlikt Bevillningsförordningen, skola samla och ordna de för bevillningstaxeringen aflemnade uppgifter samt föreslå de på taxering beroende bevillningsavgifter, som anses skola utgå; börande i öfverensstämmelse med berörda skrifvelse för hvardera af härnedan omförmälda sex distrikt, hvari hufvudstaden för sådant ändamål blifvit af Öfverståthållare-Embetet indelad, utväljas följande antal ledamöter och suppleanter bland de inom de respektive distrikten boende personer, som under år 1864 derstädes utgjort bevilling efter II Art. Bevillningsförordningen, nemligen:

för *första* distriktet, omfattande *Nikolai* församling, eller staden inom broarne jemte Riddarholmen och Strömsborg, 3 ledamöter och 2 suppleanter;

för *andra* distriktet, omfattande *Klara* och *Kungsholms* församlingar, jemte den vester om Gamla Norrbro belägna del af Helgeandsholmen,

dels från *Klara* församling 2 ledamöter och 1 suppleant,
dels ock från *Kungsholms* d:o 1 ledamot och 1 suppleant;

för *tredje* distriktet, omfattande *Jakobs* och *Adolf Fredriks* församlingar, jemte den öster om Gamla Norrbro belägna del af Helgeandsholmen,

dels från *Jakobs* församling 2 ledamöter och 1 suppleant;
och dels från *Adolf Fredriks* församling 1 ledamot och 1
suppleant;

för *fjerde* distriktet, omfattande *Ladugårdslands* och *Johannis*
församlingar, jemte Skepps- och Kastellholmarne samt den till
Stockholms stad hörande del af Kongl. Djurgården:

dels från *Ladugårdslands* församling 2 ledamöter och 1 suppleant,
och dels från *Johannis* församling 1 ledamot och 1 suppleant;

för *femte* distriktet, omfattande *Maria Magdalena* församling, 3
ledamöter och 2 suppleanter; samt

för *sjette* distriktet, omfattande *Katarina* församling, 3 ledamöter
och 2 suppleanter.

Derjemte får Utskottet, enligt berörda skrifvelse, tillkännagifva, att Öfver-
ståthållare-Embetet till ordförande och föredragande i de särskilda Beredningarne
för ifrågavarande år utsett:

- för första distriktet: Kronouppbördskommissarien och Riddaren Carl Wilhelm
Brogren;
» andra d:o Kronouppbördskommissarien Magnus Tollstén;
» tredje d:o Aktuarien i Kongl. Statistiska Tabellkommissionen, Grefve
Carl Robert Stellan Mörner;
» fjerde d:o Kronouppbördskommissarien Axel Ekstrand;
» femte d:o Kronouppbördskommissarien Isak Henrik Sandahl; samt
» sjette d:o Sterbhusnotarien Bror Johan Wilhelm Rundqvist;

hvarförutan Utskottet tillåter sig erinra derom, att vid det af Herrar Stadsfull-
mäktige nästlidna år förrättade val af ledamöter och suppleanter uti Bevillnings-
beredningarne utsågos:

inom *första* beredningsdistriktet:

till ledamöter: Herr Grosshandlanden E. Cederlund,

» Lärftskramhandlanden A. Söderholm och

» Sadelmakaren C. J. Fredholm;

till suppleanter: Herr Grosshandlanden C. E. Lenmark och

» Handlanden F. E. Georgii;

inom *andra* distriktet:

a) för *Klara* församling:

- till ledamöter: Herr Kanslisten C. H. Broberg och
» Kopparslagaren J. F. Brinck;
till suppleant: » Handlanden C. Hellstén;

b) för *Kungsholms* församling:

- till ledamot: Herr Fabrikören J. A. Stille;
till suppleant: Herr Kaptenen G. von Cederwald;

inom *tredje* distriktet:

a) för *Jakobs* församling:

- till ledamöter: Herr Kaptenen G. W. von Francken och
» Kammakaren A. E. Schuldheis;
till suppleant: Herr Bryggaren H. E. Askergren;

b) för *Adolf Fredriks* församling:

- till ledamot: Herr Garfvaren A. G. Lagergren;
till suppleant: Herr Bryggaren C. L. Hauffman;

inom *fjerde* distriktet:

a) för *Ladugårdslands* församling:}]

- till ledamöter: Herr Kaptenen C. O. af Funck,
» Plåtslagaren C. F. Granholm;
till suppleant: » Bagaren C. Piehl;

b) för *Johannis* församling:

- till ledamot: Herr Snickaren M. E. Palm;
till suppleant: Herr Vagnmakaren B. F. Sjöstéen;

inom *femte* distriktet:

- till ledamöter: Herr Professoren Dr A. H. Wistrand,
» Grosshandlanden A. M. Törnbohm,
» Bryggaren P. Bjurholm;
till suppleanter: Herr Handlanden J. F. Melén,
» Snickaren C. L. E. Benckert; samt

inom *sjette* distriktet:

- till ledamöter: Herr Apotekaren Z. Wikström,
 » Handlanden M. U. Lind,
 » Byggmästaren F. A. Lindstein;
 till suppleanter: Herr Handlanden H. S. Glassel,
 » Kyrkoherden F. W. Öfverström,

Stockholm den 16 Februari 1865.

Berednings-Utskottets Utlåtanden och Memorial.

N:o 19.

Memorial, angående val af vice Ordförande hos Stadsfullmäktige, äfvensom af ledamöter och suppleanter i Berednings-Utskottet och Nämnderne.

Enär, jemlikt 34 och 38 §§ i gällande kommunal-förordning för hufvudstaden, en hvar till ledamot eller suppleant i Berednings-Utskottet eller någon af Nämnderne utsedd Stadsfullmäktig icke kan utan nytt val i denna sin befattning fortfara längre, än han på grund af sitt dåvarande uppdrag är Fullmäktig, samt enligt sistnämnda lagrum dylik ledamot eller suppleant, som *icke* tillika är Stadsfullmäktig endast kan väljas för två år i sender, komma vid detta tjenstgöringsårs slut följande ledigheter i Utskottet och Nämnderne att uppstå, nemligen:

inom Berednings-Utskottet:

dels efter *ledamöterna* derstädes: Herrar Fahnehjelm, Hazelius, Schartau och Weser,

dels ock efter *suppleanterne*: Herrar Wistrand, Ekman, Sundell och Behrling;

inom Drätsel-Nämnden:

dels efter *ledamöterna*: Herrar J. W. Bergström, P. N. Bergström, Bolinder, Dahlgren, Edberg, Ekman, Hellstén, Friherre Skogman, Ulrich och Wistrand,

dels efter *suppleanterne*: Herrar Behrling, Fahnehjelm, Grönstedt, Höglund, Lagergren, Lindström, Friherre Peyron, Ramstedt, Rythén, Sundström och Wallin;

inom Sundhets-Nämnden:

dels efter *ledamöterna*: Herrar Anderson, E. Kock och Grähs,

dels efter *suppleanterne*: Herrar F. T. Berg och Åkerman; samt

inom Fattigvårds-Nämnden:

dels efter *ledamöterna*: Herrar Abelin, Carlström, Cervin, Sundell och Svanberg,

dels efter *suppleanterne*: Herrar Bäckström, Holm och Åkerlund.

Till följd häraf och då, enligt 18 § i kommunal-förordningen, Stadsfullmäktige skola serskildt för hvarje år bland sig utse en vice Ordförande, hemställer Utskottet vördsamt,

att Herrar Stadsfullmäktige behagade utse:

1) vice Ordförande för tjeanstgöringsåret från den 1 April detta år till samma dag 1866;

samt i ofvannämnde afgäendes ställe:

2) *fyra* ledamöter i Berednings-Utskottet;

3) *tio* ledamöter i Drätsel-Nämnden;

4) *tre* ledamöter i Sundhets-Nämnden; och

5) *fem* ledamöter i Fattigvårds-Nämnden; äfvensom att suppleanter i Utskottet och Nämnderne måtte utväljas till det antal, som finnes erforderligt för att detsamma, jemte antalet af de suppleanter, hvilka komma att såsom sådane qvarstå, må, på sätt Kommunal-förordningen bestämmer, uppgå till hälften af ledamöternes antal;

Varande förteckning å samtliga nuvarande ledamöter och suppleanter i ofvanberörda afdelningar utaf kommunalstyrelsen detta utlåtande bifogad. Stockholm den 11 Mars 1865.

dels och efter suppleanterne: Herrar Wistrand, Ekman, Sundell och Behling;

inom Drätsel-Nämnden:

dels efter ledamöterna: Herrar J. W. Bergström, P. N. Bergström, Bohlander, Dahlgren, Edberg, Ekman, Hellsten, Friherre Skogman, Frisch och Wistrand, dels efter suppleanterne: Herrar Behling, Fahnehjelm, Grönstedt, Högländ, Lagergren, Lindström, Friherre Peyron, Rånstedt, Rytönen, Svanström och Wallin;

inom Svanhöjds-Nämnden:

dels efter ledamöterna: Herrar Anderson, E. Kock och Gårds, dels efter suppleanterne: Herrar F. T. Berg och Åkerman; samt

B I L A G A.

Förteckning å nuvarande ledamöter och suppleanter i Berednings-Utskottet och Nämnderne.*Berednings-Utskottet:*

	Antal.
Ledamöter: Herr Carlson.	
» Davidson.	
» Fahnehjelm. *)	
» Hazelius. *)	
» Kinmanson.	
» Lindberg.	
» Lindhagen.	
» (Schartau. *)	
» Stråle.	
» Weser. *)	
	10.

Suppleanter: » Wistrand.	
» Ekman.	
» Sundell.	
» Behrling.	
» Dreijer.	
	5.

Drätsel-Nämnden:

Ledamöter: Herr Alm.	
» Bergström, J. W. *)	
» Bergström, P. N. *)	
» Billing.	
» Bolinder. *)	
» Brinck.	
» Dahlgren. *)	
» Davidson.	
» Dufva.	

Tecknet *) utmärker de ledamöter och suppleanter, som skola afgå och efter hvilka val således skall anställas.

	Antal.
Herr Edberg. *)	
» Eklund.	
» Ekman. *)	
» von Francken.	
» Fröberg.	
» Glosemeyer.	
» Hellstén. *)	
» Lilliehöök.	
» Modig.	
» Rinman.	
» Friherre Skogman. *)	
» Stråle.	
» Ulrich. *)	
» Wistrand. *)	
» Åberg.	
	24.

Suppleanter: » Behrling. *)	
» Fahnehjelm. *)	
» Grönstedt. *)	
» Höglund. *)	
» Lagergren. *)	
» Lindström. *)	
» Friherre Peyron. *)	
» Ramstedt. *)	
» Rythén. *)	
» Sundström. *)	
» Wallin. *)	
» Nycander.	
	12.

Sundhets-Nämnden:

Ledamöter: Herr Anderson. *)	
» Bjurholm.	
» Carlson.	
» Cramér.	
» Friherre Fock.	
» Kock, E. *)	

Antal.

Herr Grähs. *)
» Tempelman. 8.

Suppleanter: » Berg, F. T. *)
» Grafström.
» Wretman.
» Åkerman. *) 4.

Fattigvårds-Nämnden:

Ledamöter: Herr Abelin. *)
» Berg, K. J.
» Billbergh.
» Blomberg,
» Boman.
» Carlström. *)
» Cervin. *)
» Frih. von Düben.
» von Koch, J.
» Lenmark.
» Rhodin.
» Sundell. *)
» Svanberg. *)
» Wennberg.
» Wretblad.
» Johansson. 16.

Suppleanter: » Benedichs.
» Berglöf.
» Blackstadius.
» Bäckström. *)
» Flygarson.
» Holm. *)
» Söderberg.
» Åkerlund. *) 8.

N:o 20.

Utlåtande, i anledning af väckt fråga om beredande af ökad utrymme för de kyrkliga gudstjensterna här i hufvudstaden.

Till följd af Kongl. Maj:ts nådiga remiss till Öfverståthållareembetet den 1 December nästlidna år, har bemälda Embete infordrat yttrande af Herrar Stadsfullmäktige öfver en af Stockholms stads Konsistorium hos Kongl. Maj:t gjord underdånig framställning om beredande af ökad utrymme för de kyrkliga gudstjensterna här i hufvudstaden medelst uppförande å lämpliga ställen af kapellbyggnader.

Denna Konsistorii framställning lyder som följer:

»Stockholm Stads Konsistorium, som har att i närmaste hand öfvervaka hufvudstadens kyrkliga angelägenheter, har icke kunnat undgå att uppmärksamma det stora missförhållande, som eger rum emellan antalet af kyrkor härstädes och den ökade folkmängden. Innevånarnes antal har sannolikt mer än fördubblats under det att kyrkornas, långt ifrån att med jemna steg följa denna tillväxt, tvärtom har lidit någon minskning, i det att Ridrarholmskyrkan blifvit tillsluten för vanlig gudstjenst, då Ridrarholms församlingen, genom Kongl. Maj:ts nådiga bref den 11 September 1807, upplöstes och förenades med Storkyrkoförsamlingen. För Stockholms omkring 120,000 innevånare finnas för närvarande endast ungefär 15,400 bänk- eller sittplatser i samtliga kyrkorna, samt omkring 10,000 ståplatser.

Då härtill kommer den hugneliga företeelsen, att det kyrkliga lifvet i våra dagar rör sig med större lifaktighet, och att templen besökas vida talrikare än förr, så framstår det ifrågavarande missförhållandet så mycket bjertare; och har Konsistorium derföre ansett för sin oafvisliga pligt att i underdånighet fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på denna viktiga angelägenhet.

Om behovet af ökad utrymme för kyrkliga gudstjenster torde, på grund af de angifna faktiska förhållandena, erkännas, så kunna deremot om sättet

för dess afhjelpande visserligen hysas skiljaktiga åsikter. Det kunde möjligen synas för ändamålet lämpligt, att de största och talrikaste församlingarne delades, hvaraf ock naturligen skulle följa, att de nybildade församlingarne förskaffade sig egna kyrkor. Men oberäknadt öfriga svårigheter skulle de mycket dryga kostnaderna, enligt Konsistorii mening, lägga oöfvervinneliga hinder i vägen för utförandet af ett förslag i denna riktning. Konsistorium anser icke heller en sådan delning af församlingarna vara nödvändig med afseende på Pastorsembetenas expeditionella göromål, hvilkas utförande Konsistorium anser kunna och böra oförändradt fortgå i den nu stadgade ordningen, så länge nuvarande förhållanden ega rum. Det afsedda viktiga ändamålet torde kunna vinnas på en annan betydligt mindre kostsam väg, som tillika är väl grundad i vår kyrkliga ordning. Det vore genom anläggandet på lämpliga ställen af kapellbyggnader, der, för beredande af behöfligt utrymme, en ombyggnad och utvidgning af de nuvarande kyrkorna icke lämpligen läte sig göras. Sådana kapellbyggnader eller större kyrkliga gudstjenst-salar, beräknade att rymma omkring 2 à 3000 personer, kunna i mycket enklare stil uppföras, än de gamla hufvudkyrkorna och gudstjensten der besörjas af kapellpredikanter, som i allmänhet anses vara i samma embetsställning som komministrar. Utom predikanten lärar vid en sådan kapellkyrka inga andra tjänstemän behövas, än en person, som sköter förenade orgelnist-, kantor- och klockare-tjänsterna, och en kyrkovaktare. För närvarande torde ock jemförelsevis få sådana kapellbyggnader vara af behovet påkallade, i synnerhet om några andra utvägar, hvarom Konsistorium bedjer att här nedan få yttra sig, komme att anlitas.

På Södermalm synes behovet af vidgadt utrymme för kyrkliga gudstjänster vara allra störst. Denna stadsdel har omkring 36,000 innevånare, nemligen S:t Maria Magdalena nära 17,000 medlemmar och Catharina församling öfver 19,000 medlemmar, och i dessa båda församlingars tvänne kyrkor rymmas endast 3,512 sittande och 2,100 stående åhörare, nemligen 2,580 i Maria och 3,032 i Catharina kyrka, hvarförutom i Danviks kyrka samt Gubbusets och Arbetsinrättningens kyrkosalar ett mindre antal åhörare kunna finna plats. Då tillbyggnad icke af någonderå af de båda å Södermalm anlagda hufvudkyrkorna lärar kunna komma i fråga, anser Konsistorium en kapellbyggnad här vara i hög grad behöflig. Ändamålsenligast synes läget för en sådan byggnad böra bestämmas vid eller nära intill gränsen af de båda församlingarne, så att den bekvämligen kunde begagnas af

innevånarne från dem begge, emedan ingendera församlingens kyrka kan anses tillräcklig för dess folkmängd.

Hedvig Eleonora församling har med den delen af Djurgården, som hör till landet, omkring 20,000 innevånare, deri inberäknade de personer, som tillhöra den här förlagda garnisonen, som icke har annan kyrka. För denna stora folkmängd är församlingens kyrka, som anses rymma 2,865 personer, deraf 1,665 sittplatser och 1,200 ståplatser, alldeles otillräcklig, ehuru församlingens fattighuskirka och Djurgårdskyrkan tillsammans inrymma omkring 600 personer. Äfven här synes således en kapellkyrka vara i hög grad behöflig, och torde dess plats lämpligen böra utses i den trakt, der Ladugårdslands samt Jakobs och Johannis församlingar beröra hvarandra. Möjligen skulle dock denna ifrågasatta kapellbyggnaden för närvarande blifva mindre behöflig, om i denna stadsdel blefve anlagd en kyrka för garnisonen, hvarom för några år sedan, efter hvad Konsistorium har sig bekant, förslag blifvit väckt hos Rikets Ständer, som ock lära ingått till Eders Kongl. Maj:t med en underdånig skrifvelse i detta ämne. Deremot och enär den så kallade Djurgårdskyrkan, hvilken utgöres af skolsalen i Kongl. Djurgårdens skola, hvarest gudstjenst endast hålles hvarannan Söndag, icke lemna utrymme för flera än högst 300 personer och då, serdeles under de sednare åren, folkmängden såväl i Djurgårdsstaden som å den delen af Djurgården, hvilken hör till landet, vunnit betydlig tillökning, är en större kyrka för Djurgården med vid densamma serskildt anställd prest af behovet högt påkallad.

S:t Clara församling hvars kyrka har endast 1,500 bänkplatser och i öfrigt anses rymma 1000 personer, har öfver 17,000 medlemmar. Denna kyrka är således för liten i förhållande till folkmängden. Möjligen skulle den nuvarande kyrkan kunna ombyggas och utvidgas till beredande af erforderligt utrymme, men, om detta icke låter sig göra, torde behovet af en kyrklig nybyggnad här anses oafvisligt.

S:t Johannis kyrka, som rymmer omkring 600 personer, erbjuder ett otillräckligt utrymme för församlingen med detta namn, ty denna har nära 5000 innevånare. Önskligt och lämpligt vore ock, att denna kyrka, hvars belägenhet just i detta afseende är serdeles fördelaktigt, kunde rymma åhörare äfven från de angränsande Jakobs och Adolf Fredriks församlingar, hvilkas kyrkor icke äro nog rymliga, då af den förra församlingen, som har omkring 11,000 medlemmar, endast 1,700 sittande och 500 stående åhö-

rare rymmas i dess kyrka, och af den sednare, med omkring 10,500 innevånare, endast 1,730 sittande och omkring 1000 stående åhörare hafva plats i kyrkan. Om S:t Johannis kyrka blefve ombyggd och behörigen utvidgad, hvilket Konsistorium anser i hög grad behöfligt och lämpligt, så skulle denna stadsdels behof af ökad utrymme för kyrkliga gudstjenster för närvarande vara nöjaktigt tillgodosedt.

Vid fråga om beredande af medel för åstadkommande af ifrågavarande kyrkobyggnadsföretag förmodar Konsistorium, att sådana kunna till någon del anskaffas genom frivilliga bidrag af förmögnare personer, som hafva nit om Christi rikets befrämjande. För öfrigt anser Konsistorium att dessa kyrkobyggnader, som i allmänhet icke afse blott en utan flera församlingar, skäligen borde genom kommunens försorg bekostas; och i sammanhang med denna åsigt anser sig Konsistorium äfven hafva antydtt svaret på frågan om aflönandet af ökad antal prester och kyrkobetjente. Likaledes torde böra stadgas, att alla platser i de sålunda tillkomna kyrkorna skulle vara för allmänheten upplåtna utan all slags afgift.

Då Konsistorium i det föregående förklarar sin mening vara, att någon delning af de nuvarande församlingarne i hufvudstaden icke nu borde komma i fråga och icke heller någon förändring i Pastorsembetenas expeditions-göromål, så följer häraf att de ifrågasatte nya Kapellpredikanternas göromål skulle hufvudsakligen inskränkas till förrättande af de gudstjenstliga handlingarne i de nya kyrkorna. Lämpligt synes dock vara, att hvar och en Kapellpredikant ställdes under närmaste tillsyn och förmanskap af den Pastor, inom hvars församling hans kyrka är belägen.

Svaret på frågan om tillsättandet af de ifrågavarande tjenstebefattningarne lärer böra åtminstone i viss mån bero af sättet för deras aflönande, och torde det derföre ännu vara för tidigt att nu söka framställa ett sådant. Dock bör väl under alla omständigheter förordnande eller fullmakt utfärdas af Konsistorium.

Om Eders Kongl. Maj:t finner den angelägenhet, hvarpå Konsistorium vågat i underdånighet fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet, förtjena afseende, är Konsistorium förvissadt, att Eders Kongl. Maj:t anbefaller nödiga åtgärders vidtagande för dess befrämjande.

Undertecknad, Ekdahl, får härmed underdånigst åberopa mitt till Konsistorii protokoll afgifna, härhos underdånigst bifogade anförande.»

Varande vid denna framställning fogadt utdrag af Konsistorii protokoll för den 24de Maj sistlidna år, innefattande Herr Kyrkoherden N. J. Ekdahls nyssberörda anförande, så lydande:

»Då den af Pastor Primarius väckta frågan om inrättande af kapellkyrkor för att upptaga de gudstjenst-besökande af den starkt tillväxande folkmängden i hufvudstaden förekom till diskussion, gjorde den ett angenämt intryck på undertecknad, och det hördes under diskussionens gång, att den utöfvat samma inflytelse på Konsistorii samtliga tillstädesvarande ledamöter. Det är en lycka för en auktoritet, sådan som Konsistorium, att ega till Ordförande en man, som följer med sin tid och vet att komma med tidsenliga förslag, och det nära nog i alla riktningar. Om saken äro vi utan tvifvel alla ense; men i fråga om sättet, torde åtskilliga divergenser ega rum. Huruvida det skulle vara så bra att åstadkomma ett halft dussin småkapeller, med en predikant för hvardera, hvilken stode i samma förhållande till lokalpastorn som de öfriga Komministrarne, är en sak som förekommer mig tvifvelaktig. Jag vet mycket väl att de nuvarande sju territorialförsamlingarna ifrån början gått ut som filialförsamlingar eller kapeller, om man så vill, ifrån den gemensamma moderförsamlingen, som i medeltidshandlingarne kallas *Bya kyrkian*; men dessa kapeller äro, med ett undantag, S:t Olofs kapell, ännu här befintliga. Klara, Jakobs, Maria, Catharina, Ladugårdslands och Kungsholms kyrkor anlades alla ifrån början, sådana som de ännu för ögonen synas, och hafva aldrig blifvit utökade till sin yttre struktur, och det är i ögonen fallande, att de alla samtliga, då de anlades, voro ämnade hvar och en för sig att blifva moderförsamlingar. Så var likväl icke afsigten med S:t Olofs och Johannis kapellförsamlingar: de voro ämnade att för all framtid förblifva annexer, den ena till Klara och den andra till Jakobs moderförsamlingar. Att denna åsigt var fautiv, har erfarenheten visat, enär behovet, bortemot slutet af förra seklet, af en ny och större moderkyrka var oafvisligt och alltså Adolf Fredriks kyrka byggdes, med fast bestämmelse ifrån början, att blifva en af stadens hufvudkyrkor. Ännu närmare slutet af förra seklet ansågs det nödvändigt att förse Johannis församling med en kyrkobyggnad, som i en icke aflägsen framtid kunde komma att intaga en plats bland hufvudförsamlingarna. Medel samlades till detta ändamål, dels genom frivilliga bidrag och dels genom upptagande af kollekt och stambok öfver hela riket. Hvar dessa medel, som skola vara ganska betydliga, tagit vägen, vet jag icke; men det vet jag, att deröfver

hvilat ett mystiskt dunkel, som måste skingras, enär de utgöra en fond till ett bestämdt ändamål och som bör komma hufvudstaden till godo. Detta är en angelägenhet, som kräfver utredning, och en sådan fordrar jag såsom en preliminäråtgärd, innan den stora frågan i alla sina detaljer företages till slutligt afgörande. Efter denna korta framställning om hufvudförsamlingarnes tillkomst, och som visar huru saken ifrån början till närvarande stund utvecklats sig på ett naturligt och ändamålsenligt sätt, vågar jag i enlighet med hvad jag redan under diskussionen yttrat, yrka, att fortsättningen af denna sakernas gång icke afbrytes, utan får fortgå på det sättet, att icke småkapeller, utan stora kyrkor må uppföras på de platser, der behovet redan är oafvisligt och blir det för hvart år mera i samma mån som folkmängden ökas, och det med den bestämda afsigten, att nämnde kyrkor må öfvergå till moderförsamlingar, och det så snart som tidsomständigheterna det medgifva. Ladugårdslands och Adolf Fredriks församlingar äro de, som i anseende till folkmängden tillväxa för hvart år med omkring 1000 personer hvardera. Det är klart i sig, att dessa församlingars kyrkor redan äro otillräckliga för den folkmängd, som tillhör dem, och att de för hvart år, som denna redan stora folkmängd tillväxer, skola blifva det ännu mera. Huruvida den plats, på hvilken Johannes kyrka är belägen, är den bästa för anläggande af en ny kyrka, är något som jag vågar betvifla. Jag, för min del, anser henne snarare böra flyttas till den plats, norr om Surbrunnsgatan, som kallas Koskills backe, der under de sednare åren en mängd sten, grus och sand, och det på stadens egen tomt, blifvit aförd. Den så kallade byggnadsvurmen lär väl icke komma att stanna förr än den norra förstaden tangerar Brunnsviken, och det allt ifrån Roslags tull till Stallmästaregården samt Solnaskogen, inberäknade de vidsträckta egorna som tillhöra Rörstrands bruk och det forna pastorsbostället. Det är icke min mening, att Johannes kyrka skall i detta nu förflyttas till den af mig föreslagna platsen, utan att hon skall behållas i det skick, hon nu är, ännu 3 à 4 decennier, tills hvad jag nu påpekat hunnit en närmare utveckling. Men jag anser det nödvändigt att i sådana saker vara förtänksam och reservera en plats, som, då den behöfves, blefve nära nog omöjlig att erhålla, sedan den vore belamrad med byggnader af flerfaldig art.

Hvad beträffar folktillväxten i Ladugårdslands församling, så tror jag att behovet af en ny kyrka, som i en icke aflägsen framtid kan öfvergå till moderförsamling, är nära oafvisligt, i trakten af Humlegården, eller på

Timmermansordens egendom Eriksberg, Ungefär en tredjedel af Ladugårdslands församling och den mesta af det nuvarande Johannis torde böra komma i fråga att utgöra denna blifvande moderförsamlings territorium. Den så kallade Kongl. Djurgården har jemväl visat en ganska stor benägenhet att tillväxa, och jag föreställer mig, att denna benägenhet skall blifva ännu större, då det af staden nyligen inköpta varfvet kommer att ordnas, på sätt som afsedt blifvit. Inom 2 à 3 decennier torde jemväl der behofvet påkalla uppförandet af en större kyrka, som väl under en mansålder torde böra annecteras under sin nuvarande moderförsamling, men derefter kunna komma i fråga att sjelf blifva moderförsamling. Äfven för en sådan kyrka bör plats utses i tid och reserveras.

Rörande de södra församlingarne finner jag det också nödigt, att jemväl de, och det ju förr, ju heldre, förses med en större kyrka i trakten af provisoriska sjukhuset, och att denna kyrka snart må öfvergå till moderförsamling, hvars territorium må utgöras af de folkrika delar inom Maria och Catharina församlingar, som ligga i denna trakt.

Denna min här yttrade mening, önskar jag måtte tagas i betraktande, då saken förekommer till ytterligare handläggning, äfvensom att Herrar Stadsfullmäktige må sättas i tillfälle, att, såväl öfver detta, som Pastor Primarii förslag och hvad mera som dermed eger eller kan komma att ega sammanhang, yttrande afgifva.»

Såsom af Konsistorii ofvanberörda framställning visar sig, har Konsistorium stödt sitt förslag om kapellbyggnaders uppförande på det antagande, att platsantalet för åhörare i de nuvarande kyrkorna i hufvudstaden skulle vara alltför otillräckligt i förhållande till folkmängden: en omständighet, för hvars rätta bedömande dock torde böra fästas afseende derpå, att tvänne af de tre serskilda i Stockholm hvarje söndag hållna gudstjenster vanligen besökas af ett jemförelsevis ringa antal åhörare, och att om dessa begge gudstjenster skulle kunna på ett sådant förändradt sätt anordnas, att de heldre och mera fitigt besöktes, den öfverklagade bristen på platser skulle till icke obetydlig del vara afhjelpat. Men äfven under förutsättning, att Konsistorii berörda antagande vore riktigt, lärer likväl det sätt för behofvets afhjelpande i förevarande hänseende, som blifvit af Konsistorium föreslaget, icke vara det rätta och lämp-

ligaste. Redan allmän lag stadgar, att hvarje församling för sig skall bygga och underhålla sina kyrkor. Det torde icke heller vara rätt förenligt med gällande kyrkoordning, att de i de föreslagna kapellbyggnaderna anställde prestmän icke skulle hafva annan verksamhet, än den att predika, utan att på minsta sätt ombesörja någon själavård, den Konsistorium ansett fortfarande böra tillkomma pastorerna i nuvarande moderförsamlingar. Förslaget synes icke heller vara i det afseendet välbetänkt, att det utan tvifvel skulle komma att motverka uppkomsten af nya församlingar. I alla händelser har det anmärkta behovet af ökad utrymme för de kyrkliga gudstjensterna icke blifvit af de serskilda församlingarna framställt eller något bistånd och understöd från kommunens sida för detsamma afhjelpande af dem påkalladt; och den omständigheten, att Stockholms kommun utgöres af flera serskilda församlingar kan icke heller skäligen föranleda Herrar Stadsfullmäktige att redan i det skick, hvaruti frågan nu befinnes, fatta beslut, som i väsendtlig mån skulle ingripa i dessa församlingars kyrkliga angelägenheter. Af dessa skäl föranlåtes Utskottet värdsamt hemställa,

att ifrågavarande framställning för närvarande icke måtte till någon åtgärd föranleda.

Stockholm den 4 Mars 1865.

Herr *Hazelius* har velat hafva antecknad, att han icke öfvervarit detta rendes behandling i Utskottet.

N:o 21.

Utlåtande, i fråga om Rådmanen F. Höjers löneförmåner under honom beviljad ett års tjenstledighet.

Uti skrifvelse till Herrar Stadsfullmäktige har Magistraten här i staden anført, att som, på ansökning af Rådmanen Fredrik Höjer, hvilken redan under Maj och Juni månader nästlidna år varit för styrkt sjuklighets skull från tjenstgöring befriad, Kongl. Maj:t, af enahanda orsak, den 22 i sistnämnda månad beviljat honom ytterligare tjenstledighet under ett år, från början af nästpåföljde Juli, borde jemlikt Kongl. Maj:ts skrifvelse till Öfverståthållarembetet den 28 December 1861, angående ny lönestat för Magistratens Ledmöter och Sekreterare, jemförd med Kongl. Cirkuläret den 9 November 1860, Rådmanen Höjer, i hvars ställe andra personer blifvit till tjenstens och de serskilda af honom i och för densamma utöfvade befattningars bestridande förordnade, under ledigheten från och med den 1 Juli nästlidna år afstå icke allenast de arvoden, han för sistnämnda befattning åtnjuter, utan ock af lönen ett belopp ej öfverstigande fjerdedelen deraf, dock att hvad löneafdraget beträffar, det på Kongl. Maj:t beror att pröfva och bestämma, huruvida, till följd af bevekande omständigheter, detsamma må till mindre belopp än fjerdedelen af lönen utgå, eller helt och hållet eftergifvas, hvarjemte Magistraten upplyst, att Rådmanen Höjer uppbar dels på stadens stat årlig lön af 4,500 r:dr jemte arvode såsom Ordförande å Rådstufvurättens Femte Afdelning 600 r:dr, dels på Kongl. Maj:t och Kronans stat arvode såsom Ledamot i Rådstufvurättens afdelning för tullmål, 375 r:dr. Vid den strängaste tillämpning af författningarna skulle således Rådmanen Höjer ej utan en uppoffring af 2,100 r:dr för år räknadt få åtnjuta den hvila från ansträngningarne i en mödosam tjenstbefattning, hvaraf han, enligt läkares intyg, är i behof, en uppoffring, hvilken för honom, hvars inkomster till en del utgöras af tjenstgöringsarvoden, skulle uppgå till nära hälften af den ordinarie lönen och två femtedelar af lön och arvoden tillhopa, då likväl i dylika fall andra embets- och tjenstemän såväl å stadens

som kronans stat, hvilkas inkomst uteslutande består af fast lön, hafva att afstå högst fjerdedelen af densamma. I betraktande här af och då Rådsmannen Höjer eger familj med ännu minderåriga barn att försörja, har Magistraten ansett så bevekande omständigheter här vara för handen, att det fall kunde anses hafva inträffat, då, enligt ofvan åberopade författningar, afdraget från lönen borde till mindre belopp än fjerdedelen deraf bestämmas; och har Magistraten vid sådant förhållande ansett sig kunna föreslå, att detta afdrag måtte nedsättas till 400 r:dr, då med inberäkning af de två arvodena, hvilka under tjänstledigheten honom frångå, Rådsmannen Höjer ändock skulle med 1,375 r:dr om året, eller något mer än fjerdedelen af hela sin inkomst, få bidraga till aflönande af dem, hvilka blifvit förordnade att hans tjänst och dermed förenade serskilda befattningar under ledigheten förestå. Men som arvodena, tillhopa 975 r:dr, böra till fulla beloppen tillfalla dem, som de serskilda befattningarna bestrida, och återstoden 400 r:dr, som skulle utgå af rådmanslönen, icke utan tillskott från stadskassan af 725 r:dr, till fyllnad i det belopp, som motsvarar fjerdedelen af en sådan lön, blefve tillräcklig att godtgöra den, som inom Rådstufvu-Rätten blifvit till Ledamot i Rådsmannens ställe adjungerad, har af denna anledning Magistraten anmodat Herrar Stadsfullmäktige "att frågan härom Kongl. Maj:ts nädiga pröfning underställa, samt, i händelse Herrar Fullmäktige för egen del finna hinder icke möta för bifall till hvad Magistraten i ämnet föreslagit, framställningen derom med sitt underdåniga till styrkande beledsaga."

Den af Magistraten här ofvan åberopade skrifvelsen till Öfverståthållare-embetet af den 28 December 1861, angående ny lönestat för Magistratens Ledamöter och Sekreterare innehåller, att då någon af dem åtnjuter tjänstledighet, afdrag å lönen skall ega rum i öfverensstämmelse med de för statens embets- och tjänstemän i detta hänseende fastställda grunder, och för statens embets- och tjänstemän stadgas i berörda hänseende uti andra punkten mom. b af Kongl. Cirkuläret den 9 November 1860, att då tjänstledighet för sjukdomsförfall fortfar utöfver två månader, skall å lönen afdrag, ej öfverstigande en fjerdedel, ega rum; dock att det på Kongl. Maj:ts befallning, när bevekande omständigheter sig förete, i nåder pröfva och bestämma, om löneafdraget må utgå med något mindre belopp än en fjerdedel, eller helt och hållet eftergifvas.

Wid de af Magistraten härofvän upplysta förhållanden och på nyssberörda af dem anförda skäl tillstyrker Utskottet,

att Herrar Stadsfullmäktige ville uttala sig till fördel för Magistratens ifrågavarande framställning och i öfverensstämmelse dermed till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse.

Stockholm den 4 Mars 1865.

N:o 22.

Utlåtande i fråga om användande af de medel, som till följd af testamente utaf framlidne Svenske och Norske General-Konsuln i Alexandria G. d'Anastasy tillfallit Stockholms stad.

Genom testamente den 26 Juni 1858 förordnade numera afidne Svenske och Norske General-Konsuln i Alexandria Giovanni d'Anastasy, att af hans qvarlåtenskap, sedan densamma blifvit i penningar förvandlad, $\frac{1}{40}$ skulle tillfalla »Stockholm, hufvudstaden i hans adoptiv-fädernesland Sverige, att der anslås och användas till milda stiftelser eller allmänna välgörenhetsinrättningar.» Af berörda $\frac{1}{40}$ hvilken, enligt hvad af Utskottets Utlåtande N:o 12 för nästlidna år inhemtas, skulle bestiga sig till något öfver 135,000 egyptiska piaster tariffmynt, har redan till stadskassan infutit ett kapitalbelopp af 30,593 r:dr 25 öre, och torde ytterligare kunna påräknas värdet af några hos nuvarande Svenske och Norske General-Konsuln i Alexandria Anton Testa förvarade s. k. bogserings-obligationer, hvilka, hvar och en å 500 francs, lära vara förfallna till betalning sednast den 1 November innevarande år.

Sedan Öfverståthållare-Embetet uti skrifvelse af den 1 April 1863 anmodat Herrar Stadsfullmäktige att bestämma, hvilken eller hvilka milda stiftelser eller välgörenhetsinrättningar borde af ifrågavarande testamentsmedel

komma i åtnjutande, samt Herrar Stadsfullmäktige vid sammanträde den 18 Juni nämnda år beslutat, att frågan derom skulle hvila, intilldess de Stadsfullmäktige underlydande Nämnder trädt i verksamhet och lemnats tillfälle att deruti sig yttra, har Utskottet i anledning häraf remitterat ärendet till Fattigvårds- och Sundhets-Nämnderne, hvilka utlåtit sig:

1:o. *Fattigvårds-Nämnden*: att då ifrågavarande medel blifvit gifna till Stockholms stad för att användas till förmån för milda stiftelser eller allmänna välgörenhetsinrättningar samt sålunda utgjorde ett staden lemnadt bidrag till upprätthållande och bättre ordnande af den allmänna välgörenheten i afseende å hufvudstadens fattiga befolkning, Fattigvårds-Nämnden trott sig böra i första rummet tillse, huruvida uti nu befintliga, till befrämjande af den allmänna fattigvården under Nämndens inseende ställda inrättningar förefunnes någon väsendtlig brist, hvars afhjelpande skulle genom användandet af ifrågavarande medel kunna emotses och tillika komma att utgöra ett värdigt minne af den ädle gifvaren. Nämnden hade härvid företrädesvis fäst sin uppmärksamhet å det anmärkningsvärda förhållande, att under det hvad såväl späda barn som fullväxta personer anginge, desse, utan afseende på kön, af fattigvården lika omhuldades, egde deremot i fråga om uppväxande äldre värnlösa barn den olikhet emellan gossar och flickor rum, att väl för de förre men ej för de senare funnes en anstalt, der de, på kommunens bekostnad, eller genom dess försorg, erhöle vård och uppfostran, till dess de uppnått den ålder, att de kunde försörja sig sjelfva. De välgörande verkningarne af en sådan anstalt erkändes allmänt, och erfarenheten visade nogsam behofvet af en dylik äfven för flickor. Den mängd sådana som kringströke å hufvudstadens gator och, utan skydd mot mötande frestelser, redan i sin tidigare ungdom hemföle under laster och brott, gjorde det, enligt Nämndens åsigt, till kommunens oafvisliga pligt att åt dessa olyckliga, medan de ännu vore tillgängliga för goda intryck, räcka en hjälpande hand och om dem taga sådan vård, att de kunde räddas undan förderfvet samt bildas till nyttiga samhällsmedlemmar. Den enskilda välgörenheten hade verkat och verkade visserligen ännu mycket i denna riktning, men ensam förmådde den endast ofullständigt uppfylla ändamålet, och kommunen kunde ej längre undandraga sig att dertill mer än hittills medverka samt åt de värnlösa af det uppväxande qvinliga släktet egna enahanda omsorger, som redan komme deras likar bland den manliga befolkningen till del. De staden nu tillfallna tillgångar syntes ock underlätta utvägarne der-

till, och enligt Fattigvårds-Nämndens åsigt skulle det med gåfvan afsedda ändamål knappt kunna på ett mer ändamålsenligt eller värdigare sätt uppfyllas, än genom medlens användande såsom grundfond för åstadkommande af en uppfostringsanstalt för fattiga värnlösa flickor.

Fattigvårds-Nämnden har i enlighet härmed för sin del föreslagit »att ifrågavarande medel må till vinnande af nyssnämnda ändamål tills vidare i stadens räkenskaper föras under serskildt konto, kalladt: fonden för värnlösa flickor, grundad af Giovanni d'Anastasy, samt på det för fonden fördelaktigaste sätt göras fruktbarande, dervid räntan årligen bör läggas till kapitalet för att jemte detta ytterligare förräntas, samt att redogörelse för fondens ställning må uti den årliga revisionsberättelsen angående stadens förvaltning intagas, till dess Stadsfullmäktige kunna finna skäligt om medlens användande för det afsedda ändamålet, eller inrättande af en sådan uppfostringsanstalt, som ofvan förmäles, förordna» samt

2:o. *Sundhets-Nämnden*: att Nämnden för sin del biträdde Fattigvårds-Nämndens nyssberörda tillstyrkande allenast med den förändring att, då Fattigvårds-Nämndens berömvärda afsigt icke genom den för den tillämnade inrättningen föreslagna benämning, enligt Sundhets-Nämndens förmenande blifvit nog tydligt uttalad, Nämnden hemställde, att, derest denna inrättning komme till stånd, densamma måtte komma att benämnas: uppfostringsanstalt för fattiga värnlösa eller vanartade flickor.

Utskottet, som anser det af Fattigvårds-Nämnden föreslagna sätt att använda ifrågavarande testamenterade medel vara serdeles lämpligt och finner frågan om benämningen å den föreslagna inrättningen skäligen kunna anstå tills denna kommit till stånd, hemställer vördsamt,

att Fattigvårds-Nämndens ofvanintagna förslag måtte af Herrar Stadsfullmäktige gillas;

hvarjemte Utskottet föreslår,

att åt Fattigvårds-Nämnden måtte uppdragas att uppgöra och till Herrar Stadsfullmäktige ingifva förslag till en sådan anstalts ordnande och kostnaden därför.

Stockholm den 4 Mars 1865.

N:o 23.

Memorial, angående val af personer till biträden i afseende å hufvudstadens åtgärder med föranledande af jernvägsanläggningen genom hufvudstaden.

Med anledning af jernvägens dragande genom hufvudstadens område blifva otvifvelaktigt för befrämjande af trafiken och handelsrörelsen m. m. åtskilliga arbeten och anläggningar från kommunens sida till en del samtidigt erforderliga. För dessas ändamålsenliga och tillfredsställande anordnande är af nöden att med uppmärksamhet följa jernvägsarbetenas gång och att i mån af desammas fortskridande utaf Kongl. Styrelsens öfver jernvägsbyggnaderna förslag rörande arbetenas serskilda delar i god tid inhemta underrättelser för att kunna bestämma hvad å stadens sida till följd deraf bör iakttagas och tillgöras. Den beröring med Kongl. Jernvägsbyggnadsstyrelsen, som sålunda blifver nödig, skulle dock icke med önskvärd skyndsamtighet eller i öfrigt lämpligen kunna försiggå, derest kommunalstyrelsen i sin helhet eller någon dess afdelning skulle om upplysningars införskaffande, hvilket då skriftligen måste ske, direkte vända sig till Kongl. Styrelsen i hvarje möjligen ofta förekommande fall, der sådant finnes behöfligt; hvaremot det torde vara uppenbart, att beröringen med Kongl. Styrelsen skulle väsendtligen underlättas och syftemålet säkrare vinnas, om två eller tre män med nit och intresse för saken blefve serskildt utsedde för att i oförmälda hänseenden personligen meddela sig med Kongl. Styrelsen samt i den mån arbetena för jernvägen fortginge och förhållandet dertill föranledde afgifva förslag till de åtgärder, som härvid kunde å stadens sida anses påkallade.

På grund häraf och då sakens vikt synes fordra, att desse män helst vore af Herrar Stadsfullmäktige sjelfve valde, har Utskottet funnit sig föranlåtet härmed värdsamt föreslå,

att Herrar Stadsfullmäktige måtte utse tre män för att på ofvannämnda sätt biträda i afseende å hvad af hufvudstaden till följd af den pågående jernvägsanläggningen genom hufvudstadens område bör iakttagas och tillgöras.

Stockholm den 4 Mars 1865.

